



## Tänka är stort, men det är göra också

Vi är alltför linjära och kortsiktiga i dagligt arbete och liv, det behövs längre perspektiv och fler samtal om hur vi gör hållbarhet, och ohållbarhet. Maria Wolrath Söderberg, docent i retorik vid Södertörns högskola, säger att vi inte har tid med linjeorganisationer, utan måste lita på varandras kunskap, låta medarbetare påverka och samarbeta mer över gränser.

- Det som saknas i debatten och i utvecklingsprojekten är ofta det vi måste sluta att göra. Man behöver vara tuff, tjata och utmana. Det går inte att komma ifrån att omställning kräver att vi avstår, minskar, nöjer oss – och det är skitsvårt!

Även Johanna Tangnäs, forskare vid Karlstad universitet, lyfter risken för att inom regional utveckling skapa kunskap om och verktyg för hållbarhet, men undvika det som man vid en stor förflyttning måste sluta med.

- Det kan vara lätt att klassa allt som arbete för hållbarhet och att lägga till istället för att plocka bort, säger hon men poängterar också att medelstildelning kan vara ett sätt att styra vad som ska nedprioriteras.

Regionalt utvecklingsarbete har fått en ny innebörd när hållbarhet genomsyrar allt. Det innebär en värdéförflyttning från tillväxt till livskvalitet, folkhälsa och liknande värden. Men parallellt finns konkret rationalitet där politiken påverkar förutsättningarna.

- En svårighet är att hantera målkonflikter i omställningen. Det är lätt att hamna i verktyg och metoder istället för i konkreta förändringar, säger Johanna Tangnäs.

### Använd mindre och längre

Alla måste bli mer resurseffektiva över hela linjen, det finns ingen annan väg, Josefina Sallén från RISE pekar på att bilen, kontoret bormaskinen och mycket annat står oanvända största delen av tiden. Matsvinnet är enormt och 200 t-shirtar second hand motsvarar naturresurserna för att tillverka en ny.

- Ett hinder är att material fortfarande är billigt vilket gör att det tillverkas för mycket nytt. Många företag som redan är lönsamma i den gamla sortens ekonomi saknar drivkraft att ställa om, säger Josefina.

Josefina Sallén menar att den cirkulära kompassriktningen är att optimera resurs- och materialanvändning, sakta ner flödet genom att använda länge, cirkulera utjämt material samt återskapa och bevara ekosystemtjänster regenerativt genom att skapa nytt värde av det som fanns innan.

- En positiv drivkraft är trenden att frikoppla värdet från den fysiska produkten, att köpa funktion och möjlighet istället för produkter, säger hon.

### Västra Götalandsregionen återbrukar



Birgitta Nilsson, regionutvecklare för cirkulära affärsmodeller i Västra Götalandsregionen, berättar att när de bestämde sig för förändring var de redan bra på att köpa miljömärkt i regionen men de slängde 200 ton möbler per år. Nu har VGR cirkulär möbelhantering i ett gemensamt system för alla enheter och när de köper nytt är det designat för återbruk.

- Vi har haft testmiljöer i egna lokaler där designer skapat miljöer med begagnat och restaurerat från regionens lager, till exempel väntrum.
- Möblerna är ju ofta av bra kvalitet även om de är gamla och fula. Det behövs en kreativ idé och utifrån till exempel en färg blir det en attraktiv helhet, trots att stolar och bord till sin form ser olika ut. Nu återbrukar vi alltid i så hög utsträckning som möjligt, säger Birgitta.

Via den digitala tjänster ”Åter i bruk” kan Västra Götalandsregionens verksamheter både köpa och sälja begagnade möbler. Dialog pågår med kommuner för att se om det finns samarbetsmöjligheter. VGR har dokumenterat sin metod och uppmanar fler regioner att inspireras av den. Läs mer på [denna länk till Design med omtanke](#).

### **Vad händer med regionens arbetskläder?**

Adrian Zethraeus, Science Park Borås, definierade transformationens olika nivåer som scale up, scale out och scale deep. Det vill säga regelverk och lagar, få med sig en kritisk massa av aktörer samt ändra värderingar, kultur och normer. Alla tre nivåerna behöver växeldra och stötta varandra.

Offentlig konsumtion är en lågt hängande frukt som regionerna har rådighet över och kan påverka. Adrian Zethraeus uppmanar till att starta där, och förslagsvis titta på arbetskläder. Resursslöseriet kan exemplifieras med att tusentals plagg kasseras när en region byter leverantör, det är ett av många tillfällen inom offentlig sektor där nytänkande kan göra stor skillnad.

- Textile Movement bjöd in designer för att göra nya kläder av kassationer, och en annan möjlighet är att ta in cirkularitet i upphandlingsunderlagen.

Textile movement är Västra Götalandsregionens satsning för en hållbar och cirkulär omställning inom textilbranschen. Där utvecklas design, materialval, lokal produktion, öppna innovationsmöjligheter, testmarknader och morgondagens talanger. I visionen ingår att konsumenter blir cirkulenter, och musik- och kulturfestivalen Way out West har blivit en arena för interaktion med allt från utställningar och samtal till återbruksdesign av festivalvolontärernas kläder.

- Textile Movement är en community med bland annat en do-tank som faciliterar inspirerande möten för att bygga broar mellan branscher och kunskapsområden. Där kan innovationer och idéer finna oväntade tillämpningar.
- En viktig del i Textile Movement är att skapa trygga rum, en plattform för nytänkande, omställning, event och aktiviteter, säger Adrian Zethraeus.



### **Operan hemma i soffan**

Eva Essvik från Göteborgsoperan berättar att de tillsammans med Visual Arena på Lindholmen Science Park utforskar hur de kan nå ut till fler och samtidigt utveckla operaupplevelsen med samskapande och nytänkande. De har provat sig fram och hon visar exempel på Instagramfilter med dansare, digital scenkonst, magiska rundturer bakom scenen och många andra möten mellan digitala möjligheter och operakonstens upplevelser.

Så mycket arbete ligger bakom varje föreställning på operan. Att nå ut till fler och att skapa morgondagens engagerade besökare är viktigt. Kreativ digital teknik är ett verktyg för det.

Visual Arenas verksamhetsledare Martin Högeberg beskriver deras kreativa process för att utforska och experimentera som att måla med hjärnan, kombinera idéer, designa som naturen och fundera på hur mamma skulle göra. Men inte utan att först utforska möjligheter och behov.

- Förstudien är förankrad och fortsättningen i vår digitala utveckling på Göteborgsoperan blir spännande, säger Eva Essvik.